

Som led i landsplanlægningen må der dels tages stilling til, hvor stor en del af landets samlede byvækst der bør foregå i disse byområder, dels fastsættes nærmere bestemmelser for, hvor store erhvervskoncentrationer der kan tillades i de ældre dele.

I Århus- og Odenseområderne må hensynene til forbedring af miljøet være afgørende og et hastigt væksttempo modvirkes. I byer, der som Ålborg og Esbjerg ligger i egnsudviklingsområder, må byfornyelseshensynet afvejes mod hensynet til at udvikle disse byer som lokaliseringsalternativer til landets tre største byer.

I de *andre byer* bliver miljøproblemerne lettere at løse, jo mindre byer der er tale om. Til gengæld bliver industrien ofte mere ensidig og arbejdsmarkedet dermed mere følsomt over for tilbageslag. Ligeledes bliver udbuddet af privat og offentlig service mere sparsomt. Målet må derfor være rundt om i landets byer at samle så mange virksomheder, at de kan danne grobund for underleverandører o. lign., altså at der opstår en selvforstærkende „god cirkel“ af vækst og højt serviceniveau.

Vi må dog være opmærksomme på, at ikke alle virksomheder og institutioner egner sig lige godt til en lokalisering i alle byer. Nogle virksomheder og offentlige institutioner har så specielle krav til arbejdsmarked, service, trafikbetjening m. v., at kun de største provinsbyer kan konkurrere med hovedstaden. Meget store virksomheder ligger desuden bedst i store byer, hvor de ikke dominerer byen alt for meget økonomisk og socialt.

Andre virksomheder og institutioner, der stiller mindre specielle krav og er mindre dominerende, vil alt efter deres karakter lige så godt kunne lokaliseres i mellemstore og mindre byer.

En lokaliseringspolitik, hvor der alt efter virksomhedens eller institutionens karakter tilskyndes til en placering i byer af forskellig størrelse, kræver imidlertid for det første en omhyggelig vurdering af de enkelte byers muligheder og behov, for det andet en statslig indsats for at sikre det ønskede lokaliseringsvalg.

Et afgørende synspunkt i overvejelserne om byvækstens placering må være, at arbejdspladser og service lokaliseres sådan, at

folk kan nå dem uden at tvinges til enten at rejse urimelig langt dagligt eller flytte fra deres hjemegn. Dette taler for, at vi må være særlig opmærksomme på at sikre eksistensen af et net af byer, der er store nok til at rumme et vist udvalg af arbejdspladser og den almindeligt benyttede service og samtidig ligger inden for rimelige rejseafstande.

Byområder, der i dag har mindst 5-10.000 indbyggere, opfylder eller vil formodentlig kunne bringes til at opfylde disse betingelser. De fleste er i forvejen forsynet med både et godt udvalg af forretninger og institutioner. Samtidig ligger disse byer tæt nok til, at størstedelen af befolkningen har mindre end 15 km til den nærmeste af dem, og de er i reglen knudepunkter i rutebilnettet. I de egne, hvor der er væsentlig længere til byer med disse faciliteter, må det være overkommeligt at „stoppe hullerne“ i det nuværende bymønster, at udvælge og udbygge egnede byer som centre for de pågældende egne.

I næsten alle vore nye kommuner er der en *bymæssig bebyggelse* på omkring 1.000 indbyggere eller mere. Her vil mindre virksomheder kunne lokaliseres, og her vil der være grundlag for at stabilisere og udbygge et vist serviceniveau med kommunal forvaltning, skole med overbygning, bibliotek samt de mest almindelige udvalgswarebutikker og liberale erhverv.

Jeg kan *konkludere* synspunkterne om det fremtidige bymønster i følgende punkter: Levevilkårene i byområderne forbedres gennem modernisering og fornyelse af forældede bydele og fremme af dannelsen af lokalby-samfund. De sidste års forskydning af befolkningstilvæksten fra hovedstadsregionen til det øvrige land søges fastholdt. Århus- og Odenseområdernes andel af landets befolkning bør ikke øges. Det øvrige bymønster udbygges med henblik på at etablere attraktive alternativer til de tre største byer, sådan at større virksomheder og institutioner fortrinsvis lokaliseres i større byer. Især udbygges et net af byer med gymnasium, godt udbygget sundhedsbetjening og tilsvarende service, så at der intetsteds er mere end ca. 15 km til et sådant center. Et net af kommuncentre udbygges med den vigtigste lokale service samt mindre virksomheder. I